

**UCHWAŁA NR XXVI/215/2021
RADY MIEJSKIEJ GORZOWA ŚLĄSKIEGO**

z dnia 16 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2024 w Gminie Gorzów Śląski

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U z 2020r. poz. 713 i poz. 1378) w związku z art.176 pkt.1 i art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U z 2002r. poz. 821. Dz.U z 2021 r. poz. 159) **Rada Miejska Gorzowa Śląskiego uchwala, co następuje:**

- § 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2024 w Gminie Gorzów Śląski stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gorzowa Śląskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy informacyjnej.

Wiceprzewodniczący Rady

Artur Kajkowski

Załącznik do Uchwały Nr XXVI/215/2021
Rady Miejskiej Gorzowa Śląskiego
z dnia 16 marca 2021r.

Program Wspierania Rodziny na lata 2021 - 2024 w Gminie Gorzów Śląski

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim 2021

Spis treści	
Wprowadzenie	3
Zadania samorządu gminnego	5
Diagnoza społeczna.....	8
Zasoby Gminy Gorzów Śląski	11
Analiza SWOT	12
Adresaci	13
Przewidywane formy działania	16
Finansowanie Programu.....	17
Monitoring oraz ewaluacja.....	17
Podsumowanie Programu	17

Wprowadzenie

Lokalne samorządy odpowiadają za stworzenie oraz funkcjonowanie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Jest to niezwykle istotne i trudne zadanie, ponieważ działania na rzecz rodziny, to działania nie tylko na rzecz konkretnej grupy, ale i całej wspólnoty, a jak wiadomo wspierając rodzinę przyczyniamy się nie tylko do jej rozwoju, ale i wzmacniania więzi w całej społeczności. Rodzina jest społecznością powołaną do wzbudzania i rozwoju życia jednostkowego, jest podstawą życia społecznego z dwóch powodów: po pierwsze: dostarcza społeczeństwu nowych członków, po drugie: najpełniej kształtuje człowieka, przez co decyduje o jakości członków społeczeństwa.

Program Wspierania Rodziny, czyli pomoc dziecku i rodzinie, jest zadaniem wynikającym z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.). Rodzina od zawsze stanowiła podstawową komórkę społeczną, na której opiera się społeczeństwo w skład której wchodzi odpowiednio rodzice oraz dzieci. Rodzina jako grupa społeczna przekazuje wartości, dziedzictwo kulturowe, a przede wszystkim zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa. Dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje głównie stymulacji ze strony rodziny, miłości, zapewnienia poczucia bezpieczeństwa oraz zaspokojenia podstawowych potrzeb. Rodzina jako naturalne środowisko wychowawcze oddziałuje na osobowość każdego człowieka najsilniej i najdłużej, w sposób świadomy lub nieświadomy kształtuje jego wizję społeczeństwa, wyznawane wartości, sposób późniejszego funkcjonowania oraz umiejętności personalne. Rodzina ma za zadanie pełnić określone funkcje, podstawowe z nich to funkcje opiekuńczo-zabezpieczająca, socjalizacyjna, ekonomiczna, wychowawcza, kulturalna. Ze względu na pełnienie tych funkcji można wyróżnić dwie kategorie rodzin: rodziny funkcjonalne i dysfunkcjonalne.

Do elementarnych przyczyn występowania współczesnych problemów w rodzinie można zaliczyć pogorszenie się sytuacji ekonomicznej, głównie w związku z wzrastającym bezrobociem oraz znacznym wzrostem kosztów utrzymania oraz życia. Wymienione elementy w dużej mierze wpływają destrukcyjnie na rozwój rodziny, a w konsekwencji na rozwój dzieci w rodzinie. Ponadto, można zaobserwować zwiększenie się liczby rodzin niepełnych, związków nieformalnych czy rodzin zrekonstruowanych, ale także wzrost liczby rozwodów. Z uwagi na powyższe współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami i coraz częściej ma to negatywny wpływ na zapewnienie dzieciom prawidłowej opieki i wychowania. Tak więc, jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny, zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Program Wspierania Rodziny w Gorzowie Śląskim na lata 2021-2024 jest kontynuacją poprzedniego Programu (Program Wspierania Rodziny na lata 2017 - 2020) oraz jest dokumentem, który scala podejmowane działania na rzecz rodziny. Prezentowany Program Wspierania Rodziny jest propozycją możliwych do zrealizowania zadań w zakresie opieki nad dziećmi oraz rodziną w gminie Gorzów Śląski. Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne w szczególności: Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.), Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.), Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.), Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1049 ze zm.), Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.), Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 ze zm.), Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r., Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.), Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.), Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329).

Program wpisuje się w następujące dokumenty strategiczne:

- Strategia Rozwoju Kraju.
- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego.
- Strategia Rozwoju Powiatu Oleskiego.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gorzów Śląski.
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Gorzów Śląski.

Prezentowany dokument został opracowany przez pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim. W pracach nad Programem bazowano głównie na danych własnej jednostki wypełniającej zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania samorządu gminnego

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcję opiekuńczo - wychowawczą oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Zapisy art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina Gorzów Śląski realizuje za pomocą jednostek organizacyjnych: Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie.

Do zadań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim należy:

- opracowanie projektów 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny oraz ich realizacji;
- zapewnienie obsługi finansowej dotyczącej współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny;
- przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustanawianie rodziny wspierającej oraz zawierania z rodziną wspierającą umowy, o której mowa w art. 31 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Do zadań własnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

- opracowanie i realizacja 3 -letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo - wychowawczych,
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- prowadzenie placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,

- wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- finansowanie: świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu gminy, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo - terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo - wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne,
- szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości za okres dłuższy niż 12 miesięcy z tytułu nieponoszenia przez rodziców opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Dotychczas, Ustawa z 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej była jedynym podstawowym aktem prawnym, który definiował różnorodne formy wsparcia rodziny na poziomie gminy. W grudniu 2016 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia kompleksowego programu wsparcia dla rodzin „Za życiem”. W ślad za programem została uchwalona Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wspomniane dokumenty zaczęły obowiązywać w styczniu 2017 roku.

„Za życiem” wspiera rodziny z osobami niepełnosprawnymi, a w szczególności wychowujące niepełnosprawne dzieci. Proponowana przez rząd pomoc obejmuje kompleksowe rozwiązania dotyczące wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, wczesnego wspomaganie dziecka i jego rodziny, usług wspierających i rehabilitacyjnych oraz wsparcia mieszkaniowego. Zgodnie z nowymi przepisami rodzinom, w których urodzi się dziecko z ciężką i nieodwracalną

niepełnosprawnością albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 tys. zł. Ustawa „Za życiem” przewiduje również m. in. że przewodnikiem po systemie wsparcia dla rodzin, w których urodzą się dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą, będzie asystent rodziny, którego zadaniem będzie koordynowanie dostępnej pomocy. Ustawa ma również znacznie usprawnić dostęp do świadczeń zdrowotnych.

W Gminie Gorzów Śląski wsparcie we wskazanym zakresie jest realizowane poprzez jednostkę organizacyjną realizującą wspieranie rodziny czyli Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Z uwagi na to, że jest to zadanie nowe, trudno jest określić liczbę rodzin potrzebującą wsparcia.

Diagnoza społeczna

Gmina Gorzów Śląski to niewielka gmina usytuowana na skraju Górnego Śląska wzdłuż Doliny Proсны. Jest to najbardziej wysunięta na północny wschód gmina Śląska Opolskiego należąca do województwa opolskiego. Na terenie Gminy Gorzów Śląski mieszka obecnie 7038 mieszkańców, z czego 3569 stanowią kobiety. Liczba osób bezrobotnych na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosiła 150 z czego 83 to kobiety.

Na podstawie statystyk Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim dokonał analizy rodzin objętych pomocą społeczną w latach: 2018, 2019 i 2020, co szczegółowo przedstawiają poniżej zestawienia w formie tabelarycznej.

Tabela 1. Typy rodzin objętych pomocą społeczną. Sprawozdanie MRPiS

		2018	2019	2020
RODZINY OGÓŁEM		166	169	153
liczba dzieci:	1	71	77	79
	2	30	32	28
	3	24	20	9
	4	17	16	18
	5	13	16	11
	6 i więcej	11	8	8
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM		23	21	13
liczba dzieci:	1	11	11	7
	2	6	5	3
	3	3	3	1
	4 i więcej	3	2	2
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW		60	40	51
1-osoba		32	23	29
2 -osoby		28	17	22

Jak można zauważyć, liczba rodzin, którym decyzją przyznano świadczenia jest zmienna, najmniej osób korzystało z pomocy w 2020 roku. Widoczna jest jednak zmiana zarówno w strukturze rodzin objętych pomocą, jak i liczbie rodzin będących beneficjentami pomocy społecznej. Najliczniejszą grupą były rodziny z jednym dzieckiem (najwięcej tych rodzin było w 2020 roku. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku rodzin z dwójką i trójką dzieci (w 2018 i 2019 roku rodziny z dwójką dzieci na podobnym poziomie), natomiast w 2020 roku liczba ta uległa znacznemu zmniejszeniu.

Kolejne obszary, które wymagają analizy dotyczą powodów przyznania pomocy. Według danych Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej dominującymi i zarazem najczęściej powtarzającymi się problemami są kolejno: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa dalej mamy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz alkoholizm. W tabeli poniżej zaprezentowano szczegółowe dane w tym zakresie.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy. Sprawozdanie MRPiPS

	2018	2019	2020
Ubóstwo	29	30	45
Długotrwała lub ciężka choroba	44	62	52
Niepelnosprawność	32	31	30
Bezrobocie	70	63	68
Potrzeba ochrony macierzyństwa	14	11	10
Bezradność w sprawach opiek. -wychowawczych	16	14	23
Alkoholizm	6	7	6

Jak wynika z analiz tabeli choć głównym problemem na przestrzeni lat jest ubóstwo zauważyć można jego systematyczny wzrost. Niestety poważnym problemem jest również długotrwała lub ciężka choroba i bezrobocie. Każdego roku obserwuje się wzrost udzielanej pomocy z tego tytułu. Istotnym aspektem jest również kwestia bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Jedną z form wsparcia rodziny z dziećmi przeżywającej tego typu problemy jest pomoc asystenta rodziny. Jego działania ukierunkowane są przede wszystkim na poprawę funkcjonowania rodziny pod kątem wypełniania ról opiekuńczych, wychowawczych w stosunku do dzieci. Co istotne, praca z rodziną prowadzona jest także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną przy ścisłej współpracy z pracownikiem socjalnym. Warto zaznaczyć, iż wskazane powyżej problemy są jak już wspomniano problemami wiodącymi. Istnieją jeszcze inne problemy, z powodu których mieszkańcy są zmuszeni skorzystać z pomocy ośrodka. Zostały one wzięte pod uwagę podczas analizy sytuacji mieszkańców Gorzowa Śląskiego.

Tabela 3. Korzystający z pomocy i wsparcia. Sprawozdanie MRPiPS

	2018	2019	2020
Praca socjalna	101	121	110
Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	8	9	11
Poradnictwo specjalistyczne	18	27	1
Interwencja kryzysowa	0	0	0

Formy wsparcia i pomocy proponowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej adresowane są w szczególności do osób i rodzin przeżywających trudności w funkcjonowaniu w środowisku z powodu występujących problemów, z którymi nie są w stanie sami sobie poradzić. Udzielana pomoc społeczna nie zawsze rozwiązuje problemy do końca. Skorzystanie z innych form jak praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne ma duży wpływ na poprawę funkcjonowania osoby, jeśli tylko ona chce z tej formy pomocy korzystać.

Świadomość społeczeństwa z roku na rok rośnie i korzystanie z tych form pomocy już nie jest wstydliwe. Przykładem tego korzystanie z utworzonego na terenie naszej gminy Punktu Konsultacyjnego, z którego porad korzystają praktycznie całe rodziny. Porady dotyczą problemów z uzależnieniem, problemów lękowo-depresyjnych, problemów ze snem,

problemów wychowawczych, zaburzenia nastroju, problemów emocjonalnych i problemów w relacjach żona - mąż. Podobną rolę pełni Grupa Wsparcia dla ofiar przemocy domowej oraz osob współuzależnionych, która rozwiązuje problemu osób współuzależnionych, u których występuje przemoc o różnej formie. Ponadto na uwagę zasługuje współpraca GKRPA z Poradnią Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia mająca swoją siedzibę w Oleśnie. Ze sprawozdania przedłożonego przez Poradnię za rok 2020 wynika, że do Poradni zgłosiły się 44 osoby: 22 osoby uzależnione od alkoholu w tym: 2 kobiety, 14 osób zgłosiło się dobrowolnie, 4 osoby skierowane zostały przez GKRPA, 4 osoby zostały skierowane przez Sąd. Ponadto 22 osoby współuzależnione w tym: 3 mężczyzn, 6 DDA, 2-je dzieci do 18 r.ż, 2 osoby uczestniczyły w terapii rodzinnej, 9 ofiar przemocy. Mieszkańcy Gminy Gorzów Śląski stanowili 9,48 % ogółu pacjentów przychodni.

Tabela 4. Liczba porad w latach 2018-2020.

	Liczba porad socjalnych	Liczba porad psychologicznych	Razem
2018	101	25	126
2019	121	29	150
2020	110	37	147

Kolejną formą pomocy oferowaną rodzinom przeżywającym trudności w funkcjonowaniu jest przydzielenie asystenta rodziny. W przypadku powzięcia przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, Dyrektor Ośrodka zleca przeprowadzenie w tej rodzinie wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych przez rodzinę, Dyrektor Ośrodka przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin, które korzystały z pomocy asystenta rodziny na przestrzeni trzech analizowanych lat (2018 – 20120).

Tabela 5. Rodziny korzystające z usług asystenta rodziny. Sprawozdanie MRPiPS

	2018	2019	2020
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta	8	9	11
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem rodziny	2	3	2
Liczba rodzin wskazanych przez pracownika socjalnego do pracy z asystentem rodziny	7	9	11
Liczba dzieci w rodzinach	22	23	22
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę z powodu osiągnięcia efektów	0	3	0

Na przestrzeni analizowanych lat dostrzegalna jest względnie stała liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny. Prawie wszystkie rodziny zmagające się z problemami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych zostały objęte pomocą asystenta po wcześniejszym wskazaniu przez pracownika socjalnego, tylko 2 rodziny w 2020r zostały zobowiązane przez Sąd do współpracy. W analizowanych latach 2018 i 2020 asystent rodziny nie zakończył pracy z podopiecznymi, natomiast w roku 2019 z trzema rodzinami zakończył pracę po osiągnięciu zamierzonych celów.

Zasoby Gminy Gorzów Śląski

Zasoby instytucjonalne Gminy Gorzów Śląski, to instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą rodziny, w tym:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Komisariat Policji,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny,
- Punkt Konsultacyjny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia,
- Placówki oświatowo – wychowawcze,
- Zakłady opieki zdrowotnej,
- Organizacje pozarządowe,
- Kuratorzy sądowi,
- Stacja Caritas.

Analiza SWOT

W analizie strategicznej szczególne znaczenie odgrywa zintegrowana metoda typu SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Jest to narzędzie badawcze kompleksowo określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, niezbędne do zdiagnozowania obecnej sytuacji oraz prognozowanych skutków. Polega ona na zidentyfikowaniu czterech wymienionych grup czynników i określeniu ich wpływu pozytywnego, jak i negatywnego na sytuację Gminy Gorzów Śląski. W omawianej analizie wyróżnia się etapy: identyfikację i analizę mocnych i słabych stron oraz identyfikację i analizę szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Stałe diagnozowanie sytuacji mieszkańców gminy Gorzów Śląski – Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych – Instytucje wspierające dzieci oraz rodzinę (M-GOPS, PCPR, ZI, kuratorzy Policja, Sąd, służba zdrowia, jednostki oświatowe, świetlice szkolne) – Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin – Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych – Powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – Działalność profilaktyczna i edukacyjna Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje samorządowe 	<ul style="list-style-type: none"> – Niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców – Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej – Istnienie szarej sfery zatrudnienia, – Brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego – Wysoki poziom długotrwałego bezrobocia i wysoka stopa bezrobocia – Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/ nauczyciela – Brak w środowisku „ animatorów kultury” - osób propagujących zdrowy styl życia i efektywne wykorzystanie czasu wolnego przez młodzież – Ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – Powołanie asystenta rodziny celem wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej; – Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę – Możliwość pozyskiwania funduszy, unijnych i realizacji rządowych programów – Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym – Promowanie idei wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> – Niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów – Zanik więzi i tradycji rodzinnych – Kryzys funkcji rodziny i jej roli w, życiu społecznym – Wzrost kosztów utrzymania rodzin – Zatrudnienie niezgodne z kwalifikacjami – Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, narastająca przemoc – Uzależnienie członków rodziny m. in od alkoholu, środków odurzających czy Internetu

Adresaci

Adresatami niniejszego Programu są:

- Rodziny, w tym niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo,
- Rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem,
- Rodziny dotknięte przemocą,
- Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym,
- Rodziny z problemem długotrwałej choroby i niepełnosprawności.

Program skierowany jest przede wszystkim do wszystkich rodzin wychowujących dzieci na terenie gminy Gorzów Śląski, w szczególności tych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Program adresowany jest również do rodzin, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską lub które zostały pozbawione władzy rodzicielskiej, a także tych których dzieci przebywają już w pieczy zastępczej. Jego realizacja polegać będzie na zasadach współdziałania w koalicji z partnerami środowiska lokalnego, tj. instytucje państwowe, samorządowe, służba zdrowia, organizacje pozarządowe oraz innymi podmiotami, które specjalizują się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Dzięki wspólnie podejmowanym działaniom dopracowane zostaną odpowiednie warunki i możliwości dla wszechstronnej i skutecznej pomocy rodzinie.

Dokonanie diagnozy społecznej na potrzeby niniejszego Programu pozwoliło na postawienie celu głównego, który ma polegać na: przeciwdziałaniu dysfunkcjom i efektywnym wspieraniu rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Niniejsze zamierza się osiągnąć poprzez kontynuację prowadzonych dotychczas działań oraz poprzez podejmowanie nowych inicjatyw społecznych ukierunkowanych na realizowanie wspólnej polityki instytucjonalnej na rzecz wzmocnienia rodziny.

LP.	ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	CZAS REALIZACJI	REALIZATORZY
1.	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami i motywowanie do leczenia/terapii ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi	Liczba rodzin z uzależnieniami Liczba osób, które podjęły leczenie/terapię Liczba spraw skierowanych do GKRPA	Cały okres Programu	Jednostki oświatowe M-GOPS PCPR ZI GKRPA

2.	Realizowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz zapobieganie szerzeniu się patologii wśród dzieci młodzieży	Liczba Niebieskich Kart Liczba spraw skierowanych do GKRPA Liczba spraw skierowanych do sądu o wgląd w sytuację rodziny	Cały okres Programu	Jednostki oświatowe M-GOPS ZI GKRPA
3.	Realizowanie projektów mających na celu wspieranie rodziny	Liczba projektów realizowanych na terenie gminy Gorzów Śląski Liczba instytucji zaangażowanych w realizację projektów	Cały okres Programu	Jednostki oświatowe M-GOPS PCPR ZI GKRPA
4.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej – dożywianie dzieci w szkołach, przedszkolach, żłobku, finansowanie wypoczynku letniego	Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej Liczba dzieci otrzymujących dożywianie Liczba dzieci uczestniczących w wypoczynku	Cały okres Programu	Jednostki oświatowe M-GOPS
5	Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze	Liczba asystentów rodziny Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	Cały okres Programu	M-GOPS
6	Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, pomoc w odrabianiu lekcji	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia opiekuńczo-wychowawcze Liczba lokali, w których odbywają się pozalekcyjne zajęcia opiekuńczo-wychowawcze	Cały okres Programu	Jednostki oświatowe GKRPR, Świelica środowska
7	Praca z rodziną – poradnictwo specjalistyczne	Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego M-GOPS	Cały okres Programu	Jednostki oświatowe M-GOPS PCPR ZI GKRPA
8	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej (domu Dziecka)	Liczba rodzin objętych pomocą	Cały okres Programu	PCPR, MGOPS
9	Utrzymywanie kontaktów dzieci rodzicami biologicznymi z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów	Liczba rodzin, w których podjęto takie działania	Cały okres Programu	M-GOPS PCPR

10	Udzielanie pomocy rodzinom biologicznym w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej	Liczba osób objętych wsparciem	Cały okres Programu	M-GOPS PCPR PUP
11	Umacnianie więzi rodzinnych poprzez wymianę doświadczeń międzypokoleniowych	Liczba dzieci i dorosłych uczestniczących w przedsięwzięciach Wychowawcy prowadzący pozalekcyjne zajęcia opiekuńczo- wychowawcze Organizacje pozarządowe	Cały okres Programu	Jednostki oświatowe M-GOPS PCPR
12	Prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową	Liczba rodzin objętych pomocą Liczba dzieci w rodzinach objętych pomocą	Cały okres Programu	Jednostki oświatowe M-GOPS PCPR

Przewidywane formy działania

Realizacja zaplanowanych działań oraz przewidzianych form pomocy rodzinom z terenu gminy Gorzów Śląski uzależniona jest przede wszystkim od sytuacji, w której znajduje się dana rodzina. Nieodzownym elementem służącym diagnozie będzie wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracownika socjalnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wszystkie działania mają zapobiec dysfunkcjom w rodzinie, minimalizować negatywne skutki sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz przyczynić się do poprawy funkcjonowaniu rodzin. Program powinien również przyczynić się do zapobiegania umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

Przewidywane formy działania:

- 1) Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze pomocy społecznej oraz wspierania rodziny.
- 2) Zachęcanie rodzin do wzięcia udziału w projektach oraz szkoleniach mających na celu zmotywowanie do podjęcia pracy oraz zmiany dotychczasowej sytuacji bytowej.
- 3) Motywowanie członków rodzin do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji.
- 4) Edukacja rodzin zagrożonych dysfunkcją oraz wczesna interwencja w tych rodzinach.
- 5) Wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, finansowych, bytowych.
- 6) Wspieranie rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez pracę socjalną z rodziną oraz wsparcie asystenta rodziny.
- 7) Prowadzenie kampanii promujących instytucję rodziny oraz prawidłowe funkcjonowanie rodziny w społeczeństwie.
- 8) Upowszechnianie informacji o instytucjach świadczących specjalistyczne poradnictwo.
- 9) Dążenie do reintegracji rodzin.

Finansowanie Programu

Źródłem finansowania Programu Wspierania Rodziny w Gorzowie Śląskim na lata 2021-2024 będą środki budżetu gminy Gorzów Śląski, środki z budżetu państwa, Unii Europejskiej, funduszy zewnętrznych oraz innych źródeł finansowania.

Monitoring oraz ewaluacja

Nieodzownym elementem towarzyszącym wdrażaniu Programu jest jego monitorowanie i ocena jego realizacji. Wskazane działania będą miały za zadanie ocenę skuteczności Programu, co pozwoli na bieżące podejmowanie ewentualnych działań korygujących. Ocena poszczególnych działań odbywać się będzie na podstawie corocznej analizy realizacji założeń Programu. Ocena, ta w postaci sprawozdania z przebiegu realizacji Programu będzie obejmowała między innymi dane z zakresu celów szczegółowych niniejszego Programu. Program będzie miał charakter otwarty, a jego ewaluacja będzie prowadzona zależnie od aktualnie występujących potrzeb.

Podsumowanie Programu

Głównym założeniem Programu Wspierania Rodziny jest podejmowanie wszelkich działań profilaktycznych nastawionych na stworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu. Natomiast, zasadniczym celem działalności profilaktycznej jest zapobieganie negatywnym stanom rzeczy, zarówno tym, które dopiero mają zaistnieć, jak i tym, które w postaci załóżkowej już istnieją.

Działając w myśl zasady, że „lepiej zapobiegać niż leczyć”, powinno się promować działania profilaktyczne ukierunkowane na wspieranie rodzin niewydolnych w opiece nad dziećmi. Osiągnięcie tego wyzwania uzależnione jest więc od ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami oraz od wypracowania sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.